

AANTEEKENINGEN OVER INLANDSCHE

LEPIDOPTERA

DOOR

P. C. T. SNELLEN.

Ik neem de vrijheid uit mijne aantekeningen over onze Lepidoptera het onderstaande mededeelen. Het heeft vooral betrekking op die soorten, welke alleen door de heeren Havelaar en Ver Huell als inlandsch zijn opgegeven en over welke indigeniteit ik wel eens twijfel heb hooren opperen. De bevestiging van haar voorkomen in Nederland heb ik daarvan geregeld medegedeeld, voor zoo ver mij zulks is gebleken, waardoor het getal dier twijfelachtige soorten zeer is verminderd. Voorts heb ik hierbij gevoegd opgaven omtrent het voorkomen van zeldzame soorten, en ook van de meer algemeene uit provincien, waar men die nog niet had aangetroffen, hoofdzakelijk de provincien Zuid-Holland, Overijssel en Noord-Brabant, ten einde zoo doende het beeld onzer vlinder-fauna meer en meer te volmaken. Ik hoop dat mijne mededeelingen mogen strekken tot aanmoediging onzer Lepidopterologen om hun onderzoek thans vooral te rigten naar die soorten, waaromtrent ons de gewenschte bevestiging nog ontbreekt. Bij het doorloopen der lijsten, in de Bouwstoffen voor eene Fauna van Nederland bekend gemaakt, zullen deze hun wel in de oogen vallen, waarom ik mij onthoude van ze hier optegeven.

- N°. 1 (Bouwst. I. p. 1, 217) en 1a Bouwst. II. 144) — *Papilio Machaon* L., die anders zeer spaarzaam in Zuidholland voorkomt, was in de warme jaren 1858 en 1859 vrij talrijk te vinden, doch is sedert weder bijna verdwenen.
- » 8 *Colias Edusa* F. — Ook in Overijssel gevangen tusschen Zwolle en Kampen door den heer Schoonhoven.
- » 9 *Colias Hyale* L. — Mede in de bovengenoemde warme jaren veel gemeener dan anders.
- » 34 *Argynnis Lathonia* L. — Vliegt reeds in het begin van April.
- » 34a *Argynnis Euphrosyne* L. — Ook bij Vorden in Gelderland in Mei gevangen.
- » 57 *Hesperia Lineola* O. — Mede in Overijssel.
- » 60 » *Malvarum* O. — Van deze soort alleen door de opgaven van de heeren Havelaar en Ver Huell als inlandsch bekend, heeft de heer Backer te Oosterbeek in Augustus rups en vlinder gevangen, en ik in September de rups bij Rotterdam.
- » 62a *Sesia mutillaeformis* Lasp. — Is gevonden door Dr. van Medembach de Rooy te Nykerk, door den heer van Eyndhoven te Zutphen en door den heer Backer Jr. te Oosterbeek uit de rups, die in appelboomen leeft, gekweekt.
- » 63 *Sesia apiformis* L. — Ook in Overijssel en Noordbrabant; schijnt dus door het geheele land verspreid te zijn.
- » 75 *Sphinx Convolvuli* L. — Even als *P. Machaon* L. en *Hyale* L. en waarschijnlijk door dezelfde oorzaak, in den herfst van 1858 en 1859 overal te vinden geweest.
- » 79a *Zygaena Trifolii* Esp. — Den 1sten Julij 1857 talrijk bij Wijhe in Overijssel, en den 4^{den} bij Groenlo in Gelderland, zoowel de type als de var. *Glycyrrhizae* Hübn.

- N°. 82 *Procris Statices* L. — In Junij 1857 bij Amsterdam, op eene zeer moerassige weide.
- » 87 *Emydia grammica* L. — Ook in Overijssel, bij Zwolle door den heer Schoonhoven gevangen.
- » 108 *Arctia fuliginosa* L. — Ook in Overijssel.
- » 128 *Gastropacha Dumeti* L. — Uit de omstreken van Nymegen door den heer Backer te Oosterbeek ontvangen.
- » 153 *Lasiocampa Pini* L. — Door den heer Breukelman zijn bij Arnhem eenige exemplaren der rups gevonden, en een vlinder door den heer Schoonhoven bij Hattem, welk laatste feit, door de zoo veel noordelijker ligging der vangplaats, belangrijk is.
- » 154 *Lasiocampa Pruni* L. — De heeren de Graaf te Leiden bezitten een stuk, dat bij Wassenaar gevonden is. Van deze soort was tot dus verre niet bekend dat zij in Zuid-Holland voorkwam.
- » 156 *Lasiocampa Populifolia* F. — Bij Dalfsen in Overijssel gevonden.
- » 144 *Zeuzera Aesculi* L. — Ook in Overijssel, bij Zwolle, door den heer Schoonhoven gevonden.
- » 145 *Zeuzera Arundinis* Hübn. — Verscheidene exemplaren van dezen zeldzamen vlinder zijn door den weleerw. heer I. M. van der Stoot te Roelofarendsveen gevangen.
- Psyche graminella* W. V. — Uit zakken in de omstreken van Arnhem gevonden, zijn sedert de opgave (in not.) op p. 241 van het eerste deel der Bouwstoffen, enkele malen de vlinders gekweekt.
- » 173a *Notodonta Dodonaea* W. V. — Eene varieteit, als die welke Herrich-Schäffer in zijne *Syst. Bearb. der Schmett. von Europa* Deel II. Bombyces Fig. 75, afbeeldt, is door den heer Schoonhoven bij Zwolle gevangen, en daardoor tevens een nieuw bewijs voor de indigeniteit van deze soort gewonnen.

- N°. 179 *Cymatophora xanthoceros* F. — Bij Zwolle, in Overijssel, en in Gelderland door mij in de maand Mei gevonden.
- » 182 *Cymatophora flavicornis* L. — Komt ook in Noord-Brabant voor, waar ik de rupsen in Junij volwassen tusschen aan elkander gesponnen bladeren van berken vond.
- » 197 *Diphthera Orion* Esp. — Ook in Overijssel.
- » 203 *Rusina tenebrosa* Hübn. — Herhaaldelijk door den heer Brak bij Haarlem gevangen als vlinder in Junij en door den heer Franssen en mij bij 's Gravenhage als rups — altoos aan den duinkant.
- » 207 *Cerigo texta* Esp. — Eenige malen gekweekt uit rupsen, die van September tot Februarij aan den duinkant bij 's Gravenhage op gras gevonden waren en met die plant werden gekweekt.
- » 225a *Noctua Sigma* W. V. — Enkele exemplaren zijn bij Oosterbeek in Junij en Julij (maar in de laatstgenoemde maand afgevlogen) gevangen.
- » 229a *Agrotis saucia* Hübn. — Van deze, alleen door de opgave van den heer Ver Huell als inlandsch bekende soort, zijn door de heeren Brak, Dr. van Medembach de Rooy, en Backer, te Amsterdam, Nykerk, en Oosterbeek eenige exemplaren gevangen.
- » 253 *Agrotis corticea* W. V. — Herhaaldelijk in 't laatst van Junij gevangen, door onderscheidene Entomologen, in de provincie Gelderland.
- Agrotis Obelisca* W. V. — Nadere onderzoekingen hebben doen blijken, dat deze soort, aan welker indigeniteit de heer de Graaf nog twijfelde (zie de noot op p. 253 van het 1ste deel der Bouwstoffen) inderdaad inlandsch is. Zij is evenwel tot dus verre alleen in het zuidoosten onzes vaderlands gevonden, en wel bij Oosterbeek door de beide heeren Backer.

- N°. 237 *Agrotis fumosa* F. — Herhaaldelijk door de heeren J. M. van der Stoot en C. Brak bij Roelofarendsveen, en Amsterdam gevangen.
- » 241a *Luperina Cespitis* W. V. — Ook bij Oosterbeek, door de heeren Backer.
- » » *Luperina sublustris* Esp. — De heer de Graaf twijfelde er aan (zie de noot op p. 255 van deel I. der Bouwstoffen) of deze wel eene goede soort was. Het vangen van een aantal exemplaren heeft intusschen deze duisterheid voor lang weggenomen en bewezen, dat *Lithoxylea* W. V., en *Sublustris* Esp., twee zeer goed te onderscheiden species zijn. De eerstgenoemde is op onderscheidene plaatsen in ons land gevangen, de tweede evenwel tot dus verre slechts langs den duinkant.
- » 256 *Luperina gemina* Hübn. — Onderscheidene malen bij 's Gravenhage en Wassenaar aan den duinkant als rups gevonden in April.
- » 259 *Luperina Leucostigma* Hübn. — Herhaaldelijk op moerassige plaatsen der provincien Zuid- en Noord-Holland gevangen, in Augustus.
- » 260 *Luperina nictitans* L. — Eenige malen door den heer C. Brak bij Amsterdam gevangen.
- » 263 *Hadena suasa* W. V. — Dikwijls bij Amsterdam door den heer Brak gevangen, en eens door mij in Julij bij Rotterdam.
- » 270 *Hadena dentina* W. V. — Ook in Overijssel.
- » 291 *Polia flavicincta* W. V. — Bij Zwolle in Sept. meermalen door den heer Schoonhoven, en bij Rotterdam in dezelfde maand door den heer Fransen.
- » 295 *Leucania albipuncta* W. V. — Is stellig inlandsch; de heer Backer Jr. toonde mij een exemplaar bij Oosterbeek gevangen.
- » » *Leucania Bathyerga* Freyer. — Deze soort, door den heer de Graaf als twijfelachtig opgenomen, is

- stellig inlandsch. Ik zag eenige gave exemplaren, die bij Nykerk en Amsterdam door de heeren Dr. van Medembach de Rooy en Brak waren gevangen.
- Nº. 303 *Leucania Phragmitidis* Hübn. — Heb ik in het jaar 1860 bij Rotterdam gevonden.
- » 304 bis *Nonagria Sparganii* Esp. — Is ook bij Nykerk gevonden door Dr. van Medembach de Rooy.
- » 319 *Orthosia macilenta* Tr. — Bij Nykerk door Dr. van Medembach de Rooy gevonden.
- » 300 *Cosmia pyralina* W. V. — Ook in Overijssel, door den heer Schoonhoven.
- » 348 *Cerastis erythrocephala* W. V. — Bij Nykerk en Oosterbeek in September en wel in onderscheidene variëteiten gevangen.
- » 354 *Aylina rhizolita* W. V. — Is te Nykerk in September door Dr. van Medembach de Rooy gevangen.
- » 354a *Aylina semibrunnea* Haw. (dat ik nu weet de oudste naam te zijn) — is op onderscheidene plaatsen in ons vaderland, in September en October gevonden. De zeer na aan deze verwante *A. socia* Hfn. (*petrificata* auct.) is tot dus verre nog niet in ons land gevonden. Ook in België komt de laatste niet voor, blijkens de lijst der Belgische Macrolepidoptera in de *Annales de la Société Entomologique Belge* 1837 enz.
- » 333 *Cloantha perspicillaris* L. (*polyodon* Clerck). — De heeren de Graaf bezitten in hunne collectie een voorwerp, dat bij Vorden in Gelderland is gevangen.
- » 375 *Anarta heliaca* W. V. — Heb ik nu drie jaren achtereen bij Rotterdam gevangen, en ook in 1838 bij Eindhoven in Noordbrabant op een weiland, over dag vliegende bij helderen zonneschijn, steeds in de tweede helft der maand Mei.

- N°. 379 *Heliothis armigera* Hübn. — Ik bezit in mijne collectie een voorwerp dat uit eene bij Rotterdam in Augustus op waterpeper gevondene rups is gekweekt. Ook heeft de heer Brak in September bij Alkmaar een vlinder gevangen. Door deze twee feiten is het stellig bewezen dat deze soort inlandsch is.
- » 394 *Erastria fuscata* W. V. — Door mij in Noord-brabant gevangen.
- » 398 *Phorodesma bajularia* Esp. — Komt ook in Zuid-Holland voor. Ik heb den 14 Julij 1861 een exemplaar uit eikenhout geklopt, aan den duinkant bij 's Gravenhage.
- » 401 *Hemithea viridata* L. — Bij Zundert in Noord-Brabant twee exemplaren door mij gevangen den 18 Junij 1861.
- » 413a *Ennomos advenaria* Esp. — Heb ik den 24 Junij 1860 talrijk bij Wolfheze in Gelderland uit boschbessen (*Vaccinium*) opgejaagd. Ik houd het er voor dat deze soort vooral voorkomt, waar die struik in de provincie Gelderland veelvuldig in de bosschen groeit.
- » 426 *Scodiona favillacearia* Hübn. — In Gelderland bij Nykerk door Dr. van Medembach de Rooy, bij Oosterbeek door de heeren Backer, en in Noord-Brabant op de heide bij Zundert een zeer donker bestoven ♀ door mij in Junij.
- » 427a *Macaria alternaria* Hübn. — In Junij bij Wageningen in Gelderland en bij Sprang in Noord-Brabant door mij gevangen.
- » 458 *Boarmia sociaria* Hübn. — Van deze soort, in de eerste lijst onzer inlandsche Geometrae als inlandsch opgegeven op gezag der heeren Havelaar en Ver-Huëll, doch sedert niet meer vermeld, zijn door den heer Breukelman in de bosschen bij Roozendaal in Gelderland, eenige exemplaren gevangen, naar ik meen

in Junij. Ook heeft de heer Backer Jr. haar bij Oosterbeek aangetroffen.

- N°. 471 *Eubolia coarctata* Hübn. — Mede alleen op gezag van den heer Ver Huell als inlandsch opgenomen, heb ik in de laatste dagen van Mei 1861 talrijk op de Veluwe gevangen.
- » 499a *Eupithecia nanata* Hübn. — Vliegt ook in Mei op de heide bij Wolfheze, en in dezelfde maand ook in Noord-Brabant.
- » 501 (met?) *Eupithecia pumilata* Hübn. — Is stellig inlandsch en ook bij Oosterbeek door den heer Backer gevangen.
- » 507 *Chesias obliquata* Hübn. — Ook in Groningen door den heer de Gavere gevangen.
- » 508 *Cidaria achatinata* Hübn. — In Overijssel bij Raalte door mij gevangen.
- » 509 *Cidaria populata* L. — Ook bij Amsterdam door den heer Brak gevangen.
- » 515 *Cidaria ruptata* Hübn. — In Noord-Brabant bij Breda tegen eiken in Junij.
- » 529 *Melanippe rivulata* Hübn. — In Groningen door den heer de Gavere en in Noord-Brabant door mij gevangen.
- » 529a *Melanippe rivata* Hübn. — In Gelderland bij Nykerk door Dr. van Medembach de Rooy, en bij Eindhoven in Noord-Brabant door mij gevangen.
- » 546 *Cabera strigillaria* Esp. — Door de heeren Breukelman en Backer en door mij herhaaldelijk in de omstreken van Arnhem gevangen in de maand Junij.
- » 550 *Ephyra pendularia* L. — Ook in Noord-Brabant.
- » 562 *Acidalia albulata* W. V. — Ook in Overijssel.
- » 563 *Acidalia candidata* W. V. — De heer de Graaf teekent op p. 203 van het tweede deel der Bouwstoffen aan, dat deze soort uit de rij der inlandsche soorten moet wegvallen. Daar ik evenwel sedert dien

tijd exemplaren heb gezien die bij Oosterbeek gevangen zijn, dient zij er weder in geplaatst te worden.

N°. 566 *Acidalia remutata* Hübn. — In Overijssel bij Deventer en Zwolle door mij gevangen, in de laatste dagen van Mei en in de laatste week van Junij.

» 571a *Sthanelia hippocastanaria* Hübn. — Door de heeren Backer en mij in de maand Julij op de heide bij Wolfheze gevangen.